

# ЗМІСТ

## **Біле ікло**

### **Частина перша. Пустеля**

|                                  |    |
|----------------------------------|----|
| Розділ I. Услід за поживою ..... | 4  |
| Розділ II. Вовчиця .....         | 13 |
| Розділ III. Голодне виття.....   | 25 |

### **Частина друга. Народжений у пустелі**

|                                |    |
|--------------------------------|----|
| Розділ I. Бій зубами.....      | 37 |
| Розділ II. Лігво.....          | 50 |
| Розділ III. Сіре вовчєня ..... | 59 |
| Розділ IV. Стіна світла.....   | 65 |
| Розділ V. Закон поживи .....   | 78 |

### **Частина третя. Боги пустелі**

|                               |     |
|-------------------------------|-----|
| Розділ I. Творці вогню .....  | 84  |
| Розділ II. Неволя.....        | 98  |
| Розділ III. Вигнанець .....   | 108 |
| Розділ IV. Стежкою богів..... | 114 |
| Розділ V. Договір.....        | 121 |
| Розділ VI. Голод .....        | 131 |

### **Частина четверта. Верховні боги**

|                                    |     |
|------------------------------------|-----|
| Розділ I. Ворог своїй породі.....  | 141 |
| Розділ II. Божевільний бог.....    | 154 |
| Розділ III. Царство ненависті..... | 164 |
| Розділ IV. Давуча смерть.....      | 171 |
| Розділ V. Неприборканий.....       | 185 |
| Розділ VI. Вчитель любові.....     | 192 |

## **Частина п'ята. Приручений**

|                                   |     |
|-----------------------------------|-----|
| Розділ I. Далека дорога.....      | 208 |
| Розділ II. Південний рай.....     | 215 |
| Розділ III. Богові володіння..... | 223 |
| Розділ IV. Поклик крові.....      | 235 |
| Розділ V. Приспаний вовк.....     | 244 |

|                                               |     |
|-----------------------------------------------|-----|
| <b>Джек Лондон</b> ( <i>біографія</i> ) ..... | 254 |
|-----------------------------------------------|-----|

# ЧАСТИНА ПЕРША

## ПУСТЕЛЯ

### *Розділ I*

### УСЛІД ЗА ПОЖИВОЮ

Темний ялиновий бір похмуро чорнів уповдовж обох берегів замерзлої річки. Недавній вітер зірвав із дерев біле покривало інею, і тепер вони мовби тулилися одне до одного, чорні й зловісні в сутінках надвечір'я. Глибока незмірна мовчанка панувала над країною, а сама ця країна була така пустельна й непорушна, така самотня і холодна, що від неї навіть тугою не віяло. Тут чувся сміх, але страшніший за всяку тугу, — сміх невеселий, як сфінксів усміх, сміх, як мороз, холодний і пройнятий жахом перед неминучістю. То владна, затаєна в собі споконвічна мудрість глузувала з життя, з марних його поривань. То була Пустеля, жорстока, льодосерда північна Пустеля.

Але життя, зухвале й відважне, прийшло й сюди. Замерзлою річкою пробирався запряг собак, схожих на вовків. Кудлата їхня шерсть узялася памороззю, а віддих, клубками вихоплюючись із пащ, замерзав у повітрі й осідав на шерсть крижаними кришталіками. На собаках була ремінна упряж з довгими й також ремінними посторонками, прив'язаними до санок, що вони тягли за собою. Санки, зроблені з грубої березової кори, не мали полозків і сунулись по снігу всім днищем. Передок санок було загнuto вгору, як сувій паперу, щоб не вгрузати в сніг, що високою хвилею здіймався перед ними. На санках стояв вузький довгий ящик, міцно до них прив'язаний. Крім нього, були ще й інші речі: укривала, сокира, кавник, сковорода, але насамперед впадав у вічі цей вузький довгий ящик.

Поперед собак, ледве волочачи свої широкі лижви, йшов чоловік. За санками плентався другий. На санках у ящику лежав третій, який уже завершив свою земну працю. Пустеля здолала його й звалила з ніг, і більше вже ніколи не буде він ані рухатись, ані боротись. Пустеля не терпить руху. Життя для неї — це зневага, бо життя є рух, а Пустеля завжди намагається знищити його. Вона заморожує воду й не пускає її пливти в море, вона витискає сік з дерев, аж поки вони промерзнуть до самого серця; але найлютіше, найжахливіше катує вона й гнобить людину, намагаючись її упокорити, бо людина — найневгамовніша в світі істота, що завше повстає проти законів Пустелі, за якими всякий рух кінець кінцем мусить спинитись.

Та все-таки спереду і ззаду санок ступало двоє невгамовних і безстрашних людей, яких

ще не здолала смерть. Вони були загорнені в хутра й м'які вичинені шкіри. Їхні вії, щоки й губи геть узялися інеєм від замерзлого віддиху, і обличчя не видно було зовсім. Вони здавалися якимись привидами-могильниками, що десь у царстві тіней ховають третього привида. Але то були живі люди, що прийшли сюди, в цей край самоти, глуму й мовчання, то були маленькі сміливці, що шукали великих пригод, що відважилися стати на герць із могутнім світом, далеким, чужим і мертвим, як безмежний простір космосу.

Вони йшли мовчки, зберігаючи дихання для дороги. З усіх боків їх оточувала тиша, яку вони відчували, немов щось матеріальне. Вона тиснула на розум, як вода на великій глибині тисне на тіло водолазові. Вона гнітила їх безмежністю й непорушністю свого закону. Вона не поминула жодного найдальшого закутка в їхній свідомості, вичавила з неї, як вичавлюють сік із винограду, увесь фальшивий запал і екзальтацію і всю надмірну самовпевненість людської душі, аж доки вони відчули себе маленькими й мізерними цятками, порошинками з обмеженим розумом і куценьким хистом, іграшками потужних і сліпих стихійних сил.

Минула година, за нею друга. Тьмяне світло короткого безсонячного дня почало вже мерхнути, коли серед німої тиші звідкись здалеку долинуло кволе виття. Воно відразу піднеслося вгору, на кілька секунд завмерло на верхній ноті, тремке й напружене, а потім поволі стихло. Можна було подумати, що це зойк якоїсь загиблої душі, коли б не бриніли в ньому нотки сумної люті й голодного заповзяття. Чоловік, котрий був попереду, озирнувся і вловив пог-

ляд чоловіка, що йшов за санками. Дивлячись один на одного поверх довгого ящика, вони кивнули головами.

І знову гостре виття, неначе голкою, пронизало тишу. Обидва чоловіки прислухалися, звідки ці звуки. Воли линули зі снігових просторів, якими щойно проїздили подорожні. Почулось утретє виття, наче у відповідь, теж ззаду, цього разу трохи лівіше.

— Це за нами, Білле, — сказав той, що йшов попереду. Голос його був хрипкий і якийсь неприродний, говорив він натужно.

— З м'ясом скрута, — відказав його товариш. — Це вже відколи й кролячого сліду я не бачив.

Вони замовкли, хоч і далі напружено прислухались до голодного виття, що весь час було чути позад них.

Коли вже зовсім смеркло, вони повернули собак до ялин на березі річки й там отаборились. Труна, яку поставили коло вогню, правила й за стіл, і за ослін. Збившись до купи по той бік вогню, собаки гарчали й гризлися, проте ніяк не хотіли бігти в темряву.

— Щось вони, Генрі, сьогодні занадто до вогню тиснуться, — промовив Білл.

Генрі, сидячи навпочіпки перед вогнищем і прилаштовуючи кавника зі шматком льоду, мовчки кивнув головою. Озвався він тільки тоді, як сів на труну й почав їсти.

— Вони знають, де їхній шкурі безпечніше, — сказав він. — Адже тут їх нагодують, а там їх самих зжеруть. Вони розумні собаки.

Білл похитав головою.

— Хто його зна.

Товариш поглянув на нього запитливо:

— Вперше чую, щоб ти сумнівався в їхньому розумі.

— Генрі, — сказав той, старанно пережовуючи боби, — ти часом не звернув уваги, як собаки гризлись, коли я їх годував?

— Та гризлись більше, ніж звичайно, — визнав Генрі. — А скільки в нас собак?

— Шестеро.

— Ось що, Генрі... — Білл спинився на мить, щоб надати більшої ваги своїм словам. — І я кажу, Генрі, то шестеро в нас собак. Я вийняв із торбини шість рибин і дав кожному собаці по рибині, Генрі, й однієї рибини не вистачило.

— Ти не так полічив.

— У нас шестеро собак, — незворушно повторив Білл. — Я вийняв шість рибин. Одному не вистачило. Довелося витягти з торби ще одну рибину.

— У нас тільки шестеро собак, — наполягав Генрі.

— Генрі, — вів своєї Білл, — я не хочу сказати, що всі були собаки, але по одній рибині з'їли семеро...

Генрі перестав жувати, подивився через вогонь і полічив собак.

— Їх тільки шестеро зараз, — сказав він.

— Я бачив, як один біг по снігу, — відповів Білл зі спокійною впевненістю. — Тоді було семеро.

Генрі глянув на нього співчутливо.

— Я буду страшенно радий, коли ця подорож скінчиться, — зауважив він.

— Що ти цим хочеш сказати?

— А те, що оцей наш вантаж впливає на твої нерви, і тобі ввижається невідь-що.

— Отож і я подумав, — відповів Білл повагом, — Коли я побачив, що він побіг, то зразу

глянув на сніг. На ньому були сліди. Я полічив собак — усі шестеро були на місці. Сліди ті й досі на снігу. Коли хочеш, можу показати.

Генрі не відповів нічого й мовчки жував собі. Упоравшись із вечерею, він запив її кухлем кави й утер рота верхнім боком долоні.

— Отже, ти гадаєш, це був...

Його перебило протягле сумне виття звідкись із темряви. Генрі спинився, прислухався і, махнувши в той бік рукою, докінчив:

— ... один із тих?

Білл кивнув головою.

— Нехай мені очі повилазять, коли я думаю інакше! Ти сам бачив, як гризлися собаки.

Виття дужчало й лунало тепер з усіх боків, тиша перетворилась на пекельний галас. Перелякані собаки, збившись до купи, тиснулися так близько до вогню, аж їм займалася шерсть. Білл підкинув у вогонь хмизу й запалив люльку.

— Щось ти зовсім зажурився, Білле, — сказав його товариш.

— Генрі... — Білл якусь хвилину в задумі пахкав люлькою. — Я оце думаю, Генрі, що він значно щасливіший, ніж ми з тобою. — Він показав на третього чоловіка, постукавши пальцем по труні, на якій вони сиділи. — Як ми з тобою, Генрі, помремо, то добре ще, коли нас закидають камінням, щоб собаки не розтягли.

— Ну, ми не те, що він: у нас нема ні близьких людей, ні грошей, — промовив Генрі. — Хто б це нас поволік ховати в таку далечінь.

— Ніяк не доберу, Генрі, чого такий чоловік, як оцей, що на батьківщині в себе був лордом абощо і ніколи не мусив дбати ні про їжу, ні про одяг, — чого він заперся сюди, на цей Богом забутий край світу? Цього я ніяк не збагну.

— Еге, сидів би вдома, то дожив би до глибокої старості, — погодився Генрі.

Білл розкрив рота щось сказати, але передумав і лише мовчки показав на стіну темряви, що обступила їх з усіх боків. Обриси годі було розгледіти в мороці ночі, — видно було тільки пару очей, що горіли мов жарини. Генрі показав головою на другу пару, на третю. Їх уже багато, і вони кільцем оточили табір, пересувалися з місця на місце, гасли і тут-таки знову спалахували.

Неспокій собак дедалі більшав, і раптом, охоплені сліпим жахом, вони щільно присунулись до вогню, полохливо тиснучись і припадаючи людям до ніг. Продираючись уперед, один собака потрапив у вогонь і заскавучав з болю та ляку, а в повітрі запахло смаленою шерстю. Кільце миготливих очей ворухнулося на мить і трохи відступило далі, але коли собаки заспокоїлись, знову опинилося на тому самому місці.

— Оце біда, Генрі, що набоїв у нас мало.

Білл, докуривши люльку, допоміг товаришеві розстелити хутра та укривало на ялиновім гіллі, що він розклав поверх снігу ще перед вечерею. Генрі щось пробурчав і став розв'язувати мокасини.

— Скільки, кажеш, набоїв у тебе лишилось?

— Три, — була відповідь. — А зараз би згодилося й триста. Тоді б я показав їм, клятим!

Він сердито посварив кулаком туди, де світилися очі, і дбайливо поставив свої мокасини біля вогню.

— Та хоч би вже цей мороз пересівся! — заговорив він знову — Ось уже два тижні все п'ятдесят градусів. І чого це я подався в цю подорож? Не до душі вона мені, Генрі. Щось воно не зовсім гаразд. Коли б уже швидше

приїхати, і хай йому грець. Оце б сиділи тепер коло вогню у форті Мак-Геррі й грали б собі в крибедж. Добре було б!

Генрі тільки пробурчав щось і заліз у свою постіль. Він уже засинав, коли товариш збудив його.

— Слухай, Генрі, коли той чужий приходить їсти рибу, то чого ж собаки не кидаються на нього? Ніяк не можу цього втямити.

— Ти щось занадто нетямкий став, Білле, — почув він напівсонну відповідь. — Раніш я не помічав цього в тебе. Краще мовчи й укладайся, а завтра встанеш здоровісінький. У тебе печія, тож ти й не маєш спокою.

Вони спали поряд, під одним укривалом, і важко дихали обоє. Вогнище вже догорало, і кільце вогненних очей, яке оточувало табір, змикалось дедалі тісніше. Коли якась пара очей присувалася занадто близько, собаки, що полохливо трималися купи, починали сердито гарчати. Один раз вони навіть Білла розбурхали. Обережно, щоб не збудити товариша, він виліз з-під укривала й підкинув ще хмизу в огонь. Коли полум'я розгорілось, кільце очей відсунулось далі. Погляд Білів спинився випадково на собаках. Він протер очі й хвилину пильно дивився на них, а потім знову заліз під укривало.

— Генрі! — гукнув він. — Генрі!

Генрі застогнав, прокидаючись, і спитав:

— Що там?

— Нічого, — була відповідь, — тільки собак знову семеро. Я оце допіру перелічив.

Генрі буркітливо сприйняв цю новину, а тоді захріп і знов уже спав.

Вранці він підвівся перший і розбудив товариша. Була вже шоста, але до світанку зали-

шалося ще три години. Поки Білл згортав постіль і вкладав речі на санки, Генрі заходився поночі готувати сніданок.

— Слухай, Генрі, — раптом озвався Білл. — Скільки, ти кажеш, у нас собак?

— Шестеро.

— А отже ні! — заявив переможно Білл.

— Знову семеро? — спитав Генрі.

— Ні, п'ятеро. Один десь дівся.

— Що за чортівня! — сердито вигукнув Генрі й, покинувши сніданок, пішов лічити собак.

— Твоя правда, Білле, — сказав він. — Феті зник.

— І не помітили як. Шукай тепер вітра в полі.

— Оце не щастить, — зауважив Генрі. — Вони його живцем проковтнули. Я певен, що він скавучав у них клятих у горлянці!

— Феті завше був дурний, — мовив Білл.

— Але й найдурніший собака не такий дурний, щоб іти на певну смерть.

Генрі критично оглянув решту собак, швидко оцінюючи, чого кожен із них вартий.

— Жоден з цих собак не зробив би такої дурниці, їй-бо, — додав він.

— Та їх і дрючком від вогнища не відженеш, — погодився Білл. — Я завше був такої думки, що у Феті не всі дома.

Таким надгробним словом було вшановано собаку, що загинув на Далекій Півночі, — і воно аж ніяк не було скупішим за епітафії іншим собакам, ба навіть і людям.